

Subject: asiatus 28515/2025
Sent: 31.3.2026, 16:52:11
From: Katariina Isoviita<Katariina.Isoviita@kuhmoinen.fi>
To: kirjaamo
Attachments: [Kuhmoisten kunnan lausunto Pirkanmaan hyvinvointialueen hyte.docx](#)

Et saa usein sähköpostia osoitteesta katariina.isoviita@kuhmoinen.fi. [Lue, miksi tämä on tärkeää](#)

Hei,

Liitteenä Kuhmoisten kunnan lausunto Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelmiin. Asiatunnus 28515/2025.

Ystävällisin terveisin

Katariina Isoviita
hyvinvointisuunnittelija
Kuhmoisten kunta
Toritie 34A
17800 Kuhmoinen
katariina.isoviita@kuhmoinen.fi
p. +35844-354 3267

Kuhmoisten kunnan lausunto Pirkanmaan hyvinvointialueen hyte-suunnitelmiin:

- Pirkanmaan alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma
- Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma
- Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma
- Väkivallan ehkäisyn toimenpideohjelma

1. Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman painopisteet näyttäytyvät nojaavan vahvasti lähitori-toimintaan. Lähitoritoiminnan saavutettavuus on haaste pienessä kunnassa, jossa lähitori on avoinna vain kerran viikossa, välimatkat ovat pitkät eikä joukkoliikennettä juuri ole. Jotta palvelut olisivat saavutettavia, hyvinvointialueen on tärkeää kehittää vaihtoehtoisia toteutusmal-leja, kuten liikkuvia palveluja, jalkautuvaa neuvontaa, kotikäyntejä ja etäpalveluja, jotka vievät tuen ihmisten luo. Kaikki ikäihmiset eivät pysty tulemaan palvelujen luo.

Useat suunnitelman keskeiset teemat – yksinäisyyden torjunta, digituki, kulttuurihyvinvointi ja arjen turvallisuus – ovat tärkeitä huomioita, joihin yhteisiä toimia tulee kehittää. Pienen kun-nan alueella toimintaa haastaa edelleen saavutettavuus, kun palvelupisteille pääsy ei ole it-sestäänselvyys. Yksinäisyyden torjunta ja digituen vahvistaminen edellyttävät jalkautuvaa toi-mintaa ja henkilökohtaista ohjausta, ei pelkästään lähitorilla tapahtuvaa palvelua.

Suunnitelmassa mainitaan esteettömän joukkoliikenteen edistäminen. Tämä on haastava toi-mintaa tukeva ratkaisu kuntien alueella, joissa joukkoliikenne on hyvin vähäistä. Tulevaisuu-dessa korostuu tarve kehittää vaihtoehtoisia ratkaisuja.

On myönteistä, että suunnitelmassa huomioidaan omaishoitajien hyvinvointi ja kuormituksen tunnistaminen. Tämä on tärkeä teema myös Kuhmoisissa. Hyvinvointialueen selkeät palvelu-polut ovat merkittävä nosto kohderyhmän hyvinvoinnin edistämiseksi. On tärkeää kehittää asiakasohjausta kunnan ja hyvinvointialueen välillä myös tämän kohderyhmän osalta. Kun-nalla ei ole pääsyä tietoihin omaishoitajista, joten asiakasohjaus hyvinvointialueen puolelta on ensisijaista.

Pidämme erityisen tärkeänä, että suunnitelmassa huomioidaan gerontologinen (vanhenemi-sen) ymmärrys ja osaaminen sekä ikääntyneiden määrän kasvu seuraavien vuosien aikana ja palvelutarpeiden monimuotoistuminen. Ikääntyneet eivät ole yhtenäinen ryhmä.

1.1 Ennaltaehkäisy ja toimintakyky

Suunnitelmassa on tärkeä painottaa ennaltaehkäisyä, ikääntyvien kohdalla erityisesti toimin-takyvyn ylläpitämistä ja varhaista tukea. Ikääntyvän henkilön liikkumisen ylläpitäminen on välttämätöntä ennaltaehkäisevää tukipalvelua.

Kuntouttava päivätoiminta tulee toteuttaa lähipalveluna omassa kunnassa niin, että pitkiltä kuljetusmatkoilta välttyään.

Liikunta- ja ravitsemusohjauksen, lonkkamurtumien ehkäisy, kaatumisriskin hallinnan, muistisairauksien ennaltaehkäisy (Finger-toimintamalli) sekä muistisairauksien varhaisen tunnistamisen tulee olla systemaattinen osa palvelukokonaisuutta Pirhan alueen lähitoritoimintana.

Ennaltaehkäisevät palvelut vähentävät raskaampien ja kalliimpien palveluiden tarvetta sekä tukevat kotona asumista. Yhteistyö kuntien ja järjestöjen välillä on tärkeää ennaltaehkäisevässä toiminnassa.

70-vuotiaille tulee tehdä yhteydenotto, jossa kartoitetaan nykytilanne ja mahdollinen palvelutarve ja annetaan tietoa eri palveluista.

Ikääntyvien hyvinvointitarkastukset tukevat oikea-aikaista neuvontaa ja ohjausta sekä tarkoituksenmukaisiin palveluihin ohjautumista.

1.2 Yksinäisyyden ehkäisy

Suunnitelmassa tulee esittää konkreettisia toimenpiteitä yksinäisyyden vähentämiseksi. Etsivää vanhusyötä on kehitettävä erityisesti haja-asutusalueilla ja löydettävä vaikuttavat toimintamallit.

1.3 Digitalisaatio

Palvelujen tulee säilyä saavutettavina myös niille, joilla ei ole digitaitoja tai -välineitä tai jotka ovat menettäneet digitaidot. Digitalisaatio ei saa johtaa palvelujen kaventumiseen. Tieto on voitava saada myös kirjallisena.

1.4 Saavutettavuus ja yhdenvertaisuus

Palvelujen yhdenvertaisuus on taattava kaikille ikäryhmille koko hyvinvointialueella. Pienissä kunnissa, joissa on pääosin ikäihmisiä, lähipalvelujen saatavuus on erityisen tärkeää. Monisairaiden tai yksiasuvien hakeutuminen kaukana sijaitseviin palveluihin heikentää heidän toimintakykyään ja lisää kuljetuskustannuksia. Siksi huomioita tulee kiinnittää siihen, että haja-asutusalueilla lähipalvelut turvataan. Liikkuvat palvelut ja etäpalvelut voivat täydentää palveluverkkoa, mutta eivät saa korvata lähipalveluja. Hyvinvointialueen reuna-alueilla hoitomatkat eivät saa muodostua liian pitkiksi.

Hälytysajoneuvojen saapumisviive ei saa muodostua liian pitkäksi. Kiireelliseen hoitoon pääsy tulee mahdollistaa hyvinvointialueen reuna-alueilla esimerkiksi mahdollisuudella käyttää lähellä olevan toisen hyvinvointialueen päivystyspalveluita tai kiirevastaanottoa.

1.5 Kotona asumisen ja omaishoidon tuki

Tukipalveluita tulee saada jo ennen säännöllistä kotihoidon tarvetta. Kotona asumista tukevien palveluiden myöntämisperusteita tulee höllentää. Kotiin tulee saada esteettömyyttä ja turvallisuutta edistäviä parannuksia muutoinkin kuin vammaispalvelulainsäädännön kautta.

Kuhmoisissa on tärkeää voida säilyttää Päijännekodilla 1-2 paikkaa omaishoidon vapaapäivien tai kriisitilanteiden varalle.

1.6 Terveyspalveluiden saatavuus

Ikääntyneille on tärkeää nopea pääsy perusterveydenhuoltoon. Pitkät jonotusajat heikentävät toimintakykyä lisäävät hoitoisuutta ja turvattomuutta.

Takaisinsoittopalvelun tulee olla toimiva ja tapahtua saman päivän aikana.

1.7 Henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi

RAI-arviointeja tulee hyödyntää ja varmistaa henkilöstön osaamisen ylläpito.

Henkilöstön riittävä laatu ja resurssointi ikääntyneiden palveluissa on taattava.

1.8 Osallisuus, vaikuttaminen ja viestintä

Vanhusten mielipiteitä palveluista tulisi kartottaa kyselyin paperiversioilla ilman ikärajoja esimerkiksi lähitoreilla.

Vanhusneuvostojen näkemykset tulee huomioida aidosti päätöksenteossa.

Viestinnän tulee olla vastavuoroista ja selkeää. Jokaiselle Pirkanmaan 65-vuotta täyttäneelle tulee lähettää paperinen seniori-info-opas. Opasta voitaisiin jakaa lisäksi lähitoreilla tai paikallisissa liikkeissä.

1.9 Yhteenveto

Suunnitelmissa on tärkeää, että tavoitteet ja toimenpiteet ovat konkreettisia ja mitattavia ja että resurssit ovat riittäviä tavoitteisiin nähden. Tärkeää, että vaikutuksia arvioidaan systemaattisesti ikääntyvien näkökulmasta.

Suunnitelmat ovat aika vaikeaselkoisia. Niihin toivotaan selkeyttä. Taustamateriaalien ja suunnitelmien yhtäaikaista lukemista ja tulkintaa on hankalaa.

2. Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelman haasteena on toimintamallien soveltuvuus erikokoisiin kuntiin. Suunnitelma näyttäytyy painottuvan suurten kaupunkien toimintaympäristöön, mikä ei kaikilta osin vastaa pienten, harvaan asuttujen ja ikääntyvien kuntien tarpeita.

Pakka-toimintamalli on ollut hyvä yhteistyön verkosto, mutta tulevaisuudessa toiminnan suuntaaminen eri kokoisten kuntien ja alueiden haasteiden tunnistamiseksi on tärkeää. Pienissä kunnissa päihde- ja pelihaittojen ilmeneminen on erilaista kuin kaupunkialueilla, ja tämä tulisi huomioida suunnitelman jatkokehittämisessä.

Suunnitelma näyttäytyy painottuvan enemmän nuorten päihdeilmiöihin. Kehityskohteena nostamme esille ikääntyvien ennaltaehkäisevän päihdetyön kuvaamisen ja huomioimisen sekä toimien saavutettavuuden syrjäseudulla asuvien kohdalla. Ehkäisevän päihdetyön ja väkivallan ehkäisysuunnitelmissa on tärkeää, että niitä tarkastellaan myös ikääntyvien henkilöiden näkökulmasta. Ikääntyvien henkilöiden haavoittuvuus ja erityistarpeet edellyttävät ohjelmassa selkeää ja näkyvää huomioimista.

3. Väkivallan ehkäisyn toimenpidesuunnitelma

Väkivallan ehkäisyn toimenpidesuunnitelmaa haastavat Pirkanmaan kuntien kokoerot ja palveluiden saavutettavuuden haasteet. Toimintamallien suunnittelussa palveluiden saavutettavuutta ei voida arvioida vain kaupunkialueiden toimintaympäristöjen mukaan. Haasteena on, että suunnitelman toimet eivät kaikilta osin tarjoa riittäviä keinoja tavoittaa syrjäseudulla asuvia asukkaita, varsinkin jos he eivät käytä digipalveluja tai kykene liikkumaan palvelujen luo.

Toiminnassa kehitettävää on hyvinvointialueen ja/tai kunnan väkivallan ehkäisyn, tuen ja neuvonnan saavutettavuus. Miten viemme tiedon ja tuen ihmisten luo – ei päinvastoin. Tämä on erityisen tärkeää kunnissa, joissa liikkumisen haasteet ja yksinäisyys lisäävät väkivallan riskitekijöitä.

Suunnitelmassa esitetyt tavoitteet turvakotipalvelujen kehittämisestä ja monialaisen yhteistyön vahvistamisesta ovat kannatettavia. On tärkeää, että väkivallan kokijoiden palvelupolut sisältävät myös jalkautuvia ja etäpalveluihin perustuvia ratkaisuja, jotta apu on aidosti saavutettavissa myös syrjäseudulla asuville.

On myös hyvä, että suunnitelmassa nostetaan esiin ikäihmisiin kohdistuva taloudellinen ja digitaalinen väkivalta. Tämä on erityisen tärkeää ikääntyvässä kunnassa, jossa suuri osa asukkaista asuu yksin ja digiosaaminen on rajallista. Ikääntyviin kohdistuva väkivalta ja taloudellinen hyväksikäyttö on pystyttävä tunnistamaan varhaisessa vaiheessa. Henkilöstöllä tulee olla selkeät toimintamallit ja rohkeus ottaa asia puheeksi. Yhteisen puheeksi ottamisen mallin kehittämistä olisi tärkeää vahvistaa jo suunnitelmatasolta lähtien.

4. Lopuksi

Pienen, ikääntyvän ja harvaan asutun kunnan näkökulmasta on tärkeää, että hyvinvointialueen suunnitelmissa huomioidaan kuntien erilaiset lähtökohdat ja resurssit sekä avataan näihin liittyvät erityispiirteet toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Suunnitelmien

toimenpiteet edellyttävät monialaista yhteistyötä, koordinaatiota ja osallistumista useisiin rakenteisiin. On hyvä huomioida, että pienissä kunnissa toimijoita on vähän ja työntekijöillä on laajat tehtäväkuvat. Tämä resurssihaaste on läsnä sekä yhteisessä verkostotyössä että kunnallisen toiminnan koordinoinnissa. Selkeät rakenteet, yhteistyömallit ja vastinparitoiminta tukevat työtä merkittävästi.

Tärkeää on, että hyvinvointialue pystyy jalkauttamaan hyvinvointityön omiin rakenteisiinsa ja yhteisiin asukkaita kohtaaviin palveluihin, tätä työtä voisi tukea vielä tarkemmalla kuvauksella siitä, mitä hyte-työ on hyvinvointialueella. Suunnitelmien toimenpiteiden pohjalta on olennaista tunnistaa selkeät palvelupolut ja matalan kynnyksen yhteyshenkilöt. Kehittämistyössä olisi hyvä myös suunnata huomiota palvelupolkujen kuvaamiseen ja yhteistyömallien avaamiseen, jotta kunnat ja hyvinvointialue voivat toimia saumattomasti yhdessä.

Hyvinvointialueen tulee varmistaa, että palvelut ja tuki ovat saavutettavia myös syrjäseudulla asuville asukkaille. Tämä edellyttää palvelujen kehittämistä esimerkiksi jalkautuvien, liikkuvien ja etäpalveluihin perustuvien toimintamallien avulla sekä selkeitä palvelupolkuja, jotka eivät perustu pelkästään fyysisiin palvelupisteisiin tai digiosaamiseen. Suunnitelmissa näiden tekijöiden huomiointi voisi olla vahvempaa. On hyvä tunnistaa tekijät joilla voidaan varmistaa, että hyvinvointialueen suunnitelmat toteutuvat tasapuolisesti koko Pirkanmaalla ja tukevat kaikkien kuntalaisten hyvinvointia.